Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6821

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Latvijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6821)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([2]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas, siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([3]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Latvija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, grindžiamiems keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Latvija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Latvijos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([5]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([6]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([7]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naująja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([8]) planas turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės

([4]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas; ii) diskrecines pajamų priemones; iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas; iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui; v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

trukmės laikotarpio planų projektus aptarti savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. balandžio 30 d. Latvija pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 13 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([9]); 2023 m. gruodžio 8 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“ ([10]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Latvija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. gegužės 14 d. Latvija pateikė savo 2024 m. nacionalinę reformų programą ir 2024 m. balandžio 30 d. pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 ([11]) 4 straipsnio 1 dalį – savo 2024 m. stabilumo programą.

(9) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Latvijos. Joje įvertinta pažanga, Latvijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Latvijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(10) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Latvijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 4,6 % BVP 2022 m. iki 2,2 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 41,8 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 43,6 % 2023 m. pabaigoje;

(11) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo ([12]) Latvijai imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį ([13]), atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Latvijai rekomenduota būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Latvijai pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2023 m. fiskalinė politika buvo skatinamoji (jos kryptis ([14]) – 0,5 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų

([9]) Dok. ST 10157/21 INIT ir ST 10157 ADD 1.

([10]) 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 13 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 15569/23; ST 15569/23 ADD 1).

([11]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Latvijos 2022 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Latvijos stabilumo programos, OL C 334, 2022 9 1, p. 112).

([13]) Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Latvijos vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 7,6 %.

([14]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo skatinamasis ir sudarė 1,1 % BVP. Tai apima 0,4 % BVP mažesnes tikslinių neatidėliotinų paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamąjį poveikį 2023 m. lėmė ne tikslinė neatidėliotina parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių. Skatinamąjį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą skatino viešojo sektoriaus darbo užmokesčio ir socialinių išmokų didinimas. Apibendrinant, numatomas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. neatitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 1,5 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 3,3 % BVP, t. y. jų metinis mažėjimas nuo 2022 m. sudarė 0,1 procentinio punkto. Latvija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Ji finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pavyzdžiui, viešajam transportui skirtų elektrinių transporto priemonių pirkimą, daugiabučių pastatų ir komercinės paskirties nekilnojamojo turto objektų energijos vartojimo efektyvumo didinimą, elektros energijos perdavimo ir paskirstymo tinklų modernizavimą, skaitmeninių platformų ir sistemų viešajame sektoriuje valdymo centralizavimą, skaitmeninių įgūdžių ugdymą ir procesų skaitmenizaciją įmonėse, plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą, taip pat skaitmenizacijos švietimo sektoriuje skatinimą. Tos viešosios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(12) 2024 m. stabilumo programoje teigiama, kad pagal makroekonominį scenarijų, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, numatoma, kad realusis BVP augs 1,4 % 2024 m. ir 2,9 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI) bus 1,6 % 2024 m. ir 2,5 % 2025 m. 2024 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas laikantis dabartinės politikos ([15]) padidės iki 2,9 % BVP 2024 m. ir sumažės iki 2,7 % BVP 2025 m., o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos padidės iki 45,2 %, o iki 2025 m. pabaigos – iki 46,3 %. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 2,2 % BVP 2026 m., 2,0 % BVP 2027 m. ir 1,7 % BVP 2028 m. Taigi planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas programos laikotarpiu išliks mažesnis negu Sutartyje nustatyta 3 % BVP pamatinė vertė. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP savo ruožtu sumažės iki 46,2 % 2026 m., padidės iki 48,8 % 2027 m. ir sumažės iki 48,2 % 2028 m.;

(13) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,7 % 2024 m. ir 2,6 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 1,6 % 2024 m. ir 2,0 % 2025 m.;

(14) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,8 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos padidės iki 44,5 %. Iki 2023 m. pabaigos laipsniškai visiškai panaikintų su energija susijusių priemonių poveikį 2024 m. visiškai atsvers papildomos viešojo sektoriaus išlaidos mokytojų ir administracijos darbuotojų darbo užmokesčio didinimui, sveikatos priežiūrai ir švietimui, taip pat papildomos išmokos pensininkams. Techninės infrastruktūros plėtra šalies pasienyje prisidės prie viešųjų investicijų išlaidų didėjimo. Tikimasi, kad įvedus išankstinius finansų sektoriaus įmonių pelno mokesčio mokėjimus, padidinus kai kurių produktų akcizų tarifus ir įvedus papildomus valstybės valdomų įmonių dividendų mokėjimus, pajamos šiek tiek padidės. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus skatinamoji ir jos kryptis sudarys 0,9 % BVP;

(15) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 1,6 % BVP, palyginti su 0,4 % BVP 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Latvijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai;

(16) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([16]), kad Latvija užtikrintų apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribodama nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų ([17]) nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 3,0 %. Valstybės narės paragintos, vykdant savo 2023 m. biudžetus ir rengiant savo 2024 m. biudžeto planų

([15]) 2024 m. stabilumo programoje prognozuojama, kad laikantis dabartinės politikos biudžeto deficitas 2025 m. bus 0,5 procentinio punkto didesnis už 2024 m. stabilumo programoje nustatytą deficito tikslą. 2024 m. stabilumo programoje nėra detalios informacijos apie politikos priemones, kurių turi būti imtasi siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi deficito tikslų.

([16]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Latvijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Latvijos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 125.)

([17]) Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus i) diskrecines pajamų priemones; ii) palūkanų išlaidas; iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) vienkartines ir kitas laikinąsias priemones.

projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Latvijos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. padidės 4,9 %, t. y. jų augimas viršys rekomenduojamą didžiausią prieaugį. Šis nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų rekomenduojamo didžiausio prieaugio viršijimas 2024 m. atitinka 0,7 % BVP. Tačiau grynosios pirminės išlaidos 2023 m. buvo 0,9 % BVP mažesnės, nei tikėtasi 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacijos pateikimo metu. Vertinant atitiktį taip pat reikia atsižvelgti į 2023 m. bazės efektą, kadangi 2024 m. rekomendacija buvo suformuluota kaip augimo rodiklis. Jeigu 2023 m. grynosios pirminės išlaidos būtų atitikusios 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacijos pateikimo metu numatytas išlaidas, atitinkamas 2024 m. grynųjų pirminių išlaidų prieaugis būtų buvęs 0,2 % BVP mažesnis už rekomenduojamą prieaugį. Apskritai vertinama, jog esama rizikos, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos ne visai atitinka tai, ką yra rekomendavusi Taryba;

(17) be to, Taryba rekomendavo, kad Latvija imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, o su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Taryba taip pat rekomendavo, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Latvija turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad neatidėliotinų energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([18]) 2023 m. sudarys 1,0 % BVP, o 2024 ir 2025 m. jos sudarys 0,0 % BVP. Jei su tuo susijusios sutaupytos lėšos būtų naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, tos projekcijos reikštų, kad 2024 m. fiskalinis koregavimas sudarys 1,0 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos ([19]) fiskalinės politikos krypčiai tais metais turės stabdomąjį 0,5 % BVP poveikį. Neatidėliotinos energijos paramos priemonės buvo laipsniškai panaikintos 2023 ir 2024 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Tačiau nenumatoma visų su tuo susijusių sutaupytų lėšų panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Esama rizikos, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos.

(18) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Latvija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos padidės iki 3,4 % BVP 2024 m. nuo 3,3 % BVP 2023 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(19) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,9 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų padidėti iki 46,3 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi teigiamą atsargų ir srautų koregavimą ir valdžios sektoriaus deficitą;

(20) Latvijos mokestinės pajamos, išreikštos BVP dalimi, tebėra gerokai mažesnės už Sąjungos vidurkį, todėl viešųjų paslaugų, visų pirma sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos, finansavimas yra ribotas. 2022 m. mokestinių pajamų dalis sumažėjo iki 30,3 % BVP (palyginti su 40,2 % BVP Sąjungoje) ir tai yra žemiausias lygis per pastaruosius 3 metus. Augimui mažiau kenkiančiose apmokestinimo srityse, visų pirma kapitalo ir nekilnojamojo turto srityse, Latvijos rezultatai vis dar prastesni už Sąjungos vidurkį. Pajamos iš įmonių pelno mokesčio po staigaus sumažėjimo po 2018 m. reformos palaipsniui atsigauna, o nekilnojamojo turto apmokestinimo kadastrinė reforma, kuria siekiama atsižvelgti į dabartines rinkos vertes, dar nepriimta, nors darbas vykdomas siekiant pagerinti kadastrinio vertinimo metodiką. Palyginti mažos pajamos iš darbo jėgos apmokestinimo, nepaisant palyginti didelių mokesčių tarifų, rodo, kad dar yra galimybių didinti pajamas iš darbo jėgos mokesčių. Tam reikia nuolatinių pastangų gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir perkelti ekonominę veiklą iš šešėlinės ekonomikos į oficialią ekonomiką. Tuo tarpu skurdas ir pajamų nelygybė Latvijoje tebėra dideli. Vertinant Sąjungos valstybes nares, žmonių, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, procentinė dalis ir vyresnio amžiaus žmonių skurdo rizika Latvijoje yra vienos didžiausių, o pensijos, palyginti su darbo užmokesčiu, yra vienos mažiausių. Be to, pajamų nelygybė vis dar gerokai viršija Sąjungos vidurkį. Socialinės paramos skirtumai savivaldybių lygmeniu, prasta esamo socialinio būsto kokybė ir ribota jo pasiūla, taip pat dideli socialiniai ir ekonominiai skirtumai tarp regionų ir toliau kelia iššūkių socialinei

([18]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

([19]) Šis poveikis vertinamas kaip valdžios sektoriaus pirminių išlaidų, atėmus i) papildomą diskrecinių pajamų priemonių poveikį biudžetui; ii) vienkartines ir iii) ciklines nedarbo išlaidas; iv) Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio (10 metų) vidutiniu potencialiu nominaliojo BVP prieaugiu, išreikštas kaip santykis su nominaliuoju BVP.

įtraukčiai ir darbo rinkai. Sveikatos priežiūrai skirtos viešosios išlaidos Latvijoje tebėra vienos mažiausių Sąjungoje, todėl lieka daug nepatenkintų sveikatos priežiūros poreikių, o sveikatos priežiūros rezultatai yra prasti. Pastaraisiais metais viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ir socialinei paramai laikinai padidėjo dėl pandemijos metu teikiamos neatidėliotinos paramos ir kitų papildomų *ad hoc* biudžeto asignavimų. Tačiau 2024 m. biudžete numatoma, kad valdžios sektoriaus išlaidos sveikatos priežiūrai sumažės iki 2020 m. lygio (4,7 % BVP), o išlaidos socialinei apsaugai sumažės iki žemesnio nei 2020 m. lygio (12,4 % BVP 2024 m., palyginti su 13,3 % BVP 2020 m.). Vidutinės trukmės planuose numatoma toliau mažinti viešąsias išlaidas sveikatos priežiūrai – jos 2028 m. sudarytų 4,1 % BVP, o viešosios išlaidos socialinei apsaugai turėtų laipsniškai didėti iki 13,8 % BVP 2028 m.;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Latvijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Latvija tęstų reformų ir investicijų įgyvendinimą. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(22) per sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([20]) 18 straipsnį, Latvija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (toliau – ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (toliau – TPF) lėšomis, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Nors Latvija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp sostinės Rygos ir likusios Latvijos dalies, ypač Latgalos rytuose, išlieka didelių regioninių skirtumų. Labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiau. Sanglaudos politikos programos sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Kad didėtų įmonių produktyvumas, svarbu remti jų pajėgumą diegti inovacijas ir skaitmeninti procesus. Vienu iš prioritetų išlieka energijos vartojimo efektyvumo priemonių pastatų ir įmonių lygmeniu rėmimas. Lygiai taip pat svarbu užtikrinti savalaikę ir vienodą prieigą prie kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų ir infrastruktūros, socialinių paslaugų, įskaitant socialinį būstą, tęsiant perėjimą prie savarankiško gyvenimo ir bendruomeninės globos. Vienas iš prioritetų tebėra bedarbių aktyvumo skatinimas, perkvalifikavimas ir kvalifikacijos kėlimas, taip pat nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas. Turėtų būti toliau gerinama švietimo kokybė ir įtraukumas, kartu keliant suaugusiųjų kvalifikaciją ir juos perkvalifikuojant. Atliekant sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, ypatingą dėmesį reikėtų skirti esamiems regioniniams skirtumams ir tinkamo investicijų materialinio nepritekliaus srityje (įskaitant pagalbą maistu ir materialinę pagalbą) lygio užtikrinimui. Latvija taip pat galėtų pasinaudoti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([21]) sukurta Europos strateginių technologijų platforma, kad remtų pramonės transformaciją, daugiausia dėmesio skirdama pažangiajai ir atsinaujinančiųjų išteklių energijai (pvz., jūros vėjo energijos parkams), kuri domina tarptautinius investuotojus, taip pat žinioms imliai bioekonomikai ir biotechnologijoms;

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais Sąjungos fondais, Latvijai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su verslo aplinka, darbo jėgos bei įgūdžių trūkumu ir perėjimu prie švarios energijos ir žaliosios ekonomikos;

([20]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(24) Verslo investicijos Latvijoje, 2022 m. sudariusios 14,9 % BVP, yra šiek tiek mažesnės nei Estijos lygis (16,5 % BVP) ir šiek tiek didesnės nei Lietuvoje (13,1 % BVP). Tačiau grynųjų privačiųjų investicijų lygis išliko vienas žemiausių Sąjungoje ir per pastaruosius 5 metus sudarė 0,5 %, palyginti su 3,5 % Sąjungos vidurkiu. 2023 m. Europos investicijų banko investicijų tyrimo rezultatai rodo, kad privačiosioms investicijoms poveikį daro didelis neapibrėžtumas, kvalifikuotų darbuotojų trūkumas ir didelės energijos sąnaudos. 2023 m. 77 % Latvijos įmonių (tai vienas didžiausių rodiklių Sąjungoje) manė, kad verslo reguliavimas yra ilgalaikė kliūtis investicijoms. Be to, bankai skolina vangiai ir tai yra dar viena kliūtis verslo investicijoms. Ypač sunku kreditą gauti mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Taip yra iš dalies dėl jų didesnės kredito rizikos, bet taip pat dėl didelių kredito išlaidų, griežtų užstato reikalavimų ir administracinės naštos. Bankų sektorius yra koncentruotas, todėl bankų konkurencija yra silpna, o tai yra vienas iš veiksnių, lemiančių dideles palūkanų normas. Nuolatinėmis pastangomis didinti konkurenciją bankų sektoriuje, be kita ko, didinant palūkanų normų ir kitų su paskolomis susijusių išlaidų skaidrumą, vidutinės trukmės laikotarpiu būtų skatinama skolinimo veikla. Be to, viešojo skolinimo ir garantijų sistemos, skirtos strategiškai svarbioms investicijų sritims, pavyzdžiui, žaliajai pertvarkai ir regioninei plėtrai, galėtų padidinti veiksmingą konkurenciją bankų rinkoje. Be to, verslo investicijoms būtų naudinga, jei būtų padidintas kitų nei bankai finansavimo šaltinių prieinamumas. Šešėlinė ekonomika yra ilgalaikė problema verslo aplinkai, trukdanti investicijoms, įgūdžių ugdymui ir atitinkamai ilgalaikiam konkurencingumui. Latvijos verslo organizacijų teigimu, šešėlinė ekonomika iškraipo konkurenciją ir skatina įmones išlikti mažomis. Be to, Latvijos bankų teigimu, šešėlinės ekonomikos paplitimas ir prasti įmonių balansai yra pagrindinės kliūtys daugiau skolinti įmonėms;

(25) Latvijoje didėja darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas. Kartu su demografiniais iššūkiais ir mažėjančiu darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi tai kelia iššūkį šalies konkurencingumui. 2023 m. didžiausias darbo jėgos trūkumas buvo gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) sektoriuose, kurie yra labai svarbūs siekiant didinti našumą, taip pat žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų srityje. Iki 2030 m. didžiausias darbo jėgos trūkumas, tikėtina, susidarys inžinerijos, gamybos ir statybos, gamtos mokslų, matematikos ir informacinių technologijų srityse. Be to, Latvijoje ir toliau darbo jėgos trūksta sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos srityse. 91 % Latvijos įmonių (tai viršija Sąjungos vidurkį, kuris siekia 81 %) nurodo, kad kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas yra kliūtis investicijoms. Maža technologijų, inžinerijos ir gamtos mokslų absolventų dalis ir dėl to atsiradęs mokslo darbuotojų trūkumas tose srityse yra viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių stiprinti Latvijos mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumus, ypač privačiajame sektoriuje. Aukštos kokybės švietimo ir mokymo sistemos, suderintos su kintančiais darbo rinkos poreikiais, tikslinės kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemonės ir geresnės darbo sąlygos yra labai svarbūs veiksniai siekiant mažinti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumą ir didinti šalies konkurencingumą, taip pat skatinti skaitmeninę ir žaliąją pertvarkas. Nors dėl pastarojo meto reformų profesinis rengimas ir mokymas tapo lankstesnis ir patrauklesnis, reikia toliau dėti pastangas, kad būtų modernizuota ir pagerinta mokymo pasiūla. Siekiant pasinaudoti neišnaudota darbo jėgos pasiūla, mokymo priemonės turi būti prieinamos, be kita ko, žemos kvalifikacijos darbuotojams ir visuose regionuose;

(26) Latvijos elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalis yra viena didžiausių Sąjungoje. Tai daugiausia sietina su elektros energijos gamyba hidroelektrinėse ir dideliu biomasės naudojimu, daugiausia šildymo sektoriuje. Yra galimybių toliau įvairinti šalies atsinaujinančiųjų išteklių energijos rūšių derinį. 2022 ir 2023 m. saulės ir vėjo energijos įrengtoji galia Latvijoje padidėjo, tačiau šie pajėgumai tebėra gerokai mažesni už Estijoje ir Lietuvoje įrengtus pajėgumus. Siekiant padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį galutinės energijos suvartojime, Latvijai visų pirma vertėtų pasinaudoti vėjo ir saulės energija ir padidinti elektros gamybą iš šių šaltinių. Nepaisant tam tikrų veiksmų, numatytų nacionaliniame ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane, reikia papildomų pastangų, kad būtų pašalintos likusios kliūtys, trukdančios išduoti leidimus statyti arba įrengti vėjo ir saulės energijos gamybos įrenginius. Be to, Latvija galėtų imtis daugiau veiksmų, kad paskatintų paklausos lankstumą, pvz., galutiniams vartotojams priklausančios energijos kaupimo ir dalyvavimo skirstant energijos išteklius ir teikiant balansavimo bei lankstumo paslaugas. Taip pat būtų galima aiškiai apibrėžti tam tikrų energijos rinkos dalyvių, pavyzdžiui, nedidelio masto paklausos telkėjų, vaidmenis. Paraiškos dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginių prijungimo prie tinklo leidimų gerokai viršija turimus elektros energijos tinklo pajėgumus, todėl nuo 2023 m. liepos mėn. naujų leidimų išdavimas sustabdytas. Tai rodo, kad reikėtų imtis tolesnių reguliavimo veiksmų;

(27) Latvijos pažanga įgyvendinant žiedinę ekonomiką turi būti spartinama, kad būtų pasiekti Sąjungos žiedinės ekonomikos tikslai. Tvaraus ekonomikos augimo rodikliai yra žemesni už Sąjungos vidurkį, o šalies žaliavų naudojimo rodiklis didėja. Latvijos rezultatai ekologinių inovacijų srityje yra vidutiniški ir jai būtų naudinga paspartinti žiedinių verslo modelių diegimą ir paskatinti investicijas į ekologines inovacijas, kad būtų padidintas

išteklių naudojimo efektyvumas ir konkurencingumas. Latvija padarė pažangą gerindama savo atliekų tvarkymo sistemą, tačiau daugiau kaip pusė komunalinių atliekų vis dar atsiduria sąvartynuose;

(28) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2024 m. rekomendacijai dėl euro zonos įgyvendinti. Latvijai skirtos 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą rekomendacijas, išdėstytas 2024 m. rekomendacijoje dėl euro zonos,

REKOMENDUOJA Latvijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų ([22]) augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų, *inter alia*, vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti mažesnį už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę, o valdžios sektoriaus skolą – apdairaus lygio. Išplėsti mokesčio bazę, be kita ko, kapitalo ir nekilnojamojo turto srityse ir didinti sveikatos priežiūros bei socialinės apsaugos adekvatumą.

2. Toliau sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant tų programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, imantis veiksmų, kad būtų geriau šalinami nuolatiniai regioniniai skirtumai ir nelygybė, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Gerinti verslo aplinką mažinant administracinę ir reguliavimo naštą įmonėms ir gerinant mažųjų ir vidutinių įmonių galimybes gauti finansavimą, be kita ko, taikant viešojo skolinimo ir garantijų sistemas, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas strateginės svarbos investicijoms ir didinti konkurenciją finansų rinkose. Spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą, visų pirma gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos srityse ir kitose specializacijose, kurių reikia žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms, taip pat socialinės rūpybos ir sveikatos priežiūros srityse, be kita ko, užtikrinant tikslingą kvalifikacijos kėlimą bei perkvalifikavimą ir gerinant darbo sąlygas.

4. Spartinti vėjo ir saulės energijos diegimą tobulinant leidimų išdavimo procedūras ir skatinant paklausos lankstumą. Skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos pasitelkiant ekologines inovacijas ir tvaraus išteklių valdymo praktiką.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.

([22]) Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.